

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 22.06.2026 nr 1.2-2/58-1,
SOM/26-0759/-1K

Meie 15.07.2026 nr 8-2/4869

Rahvatervishoiu seaduse muutmise seaduse eelnou kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Sotsiaalministeerium on Justiits- ja Digiministeeriumile esitanud kooskõlastamiseks rahvatervishoiu seaduse (RTHS) muutmise seaduse eelnõu (eelnou). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

1. **Eelnõu § 1 p 2 (RTHS § 13¹¹ lg 3)** – volitusnorm on liiga lai ja jätab ministri määrusega reguleerida sisuliselt kogu varajase abi sekkumise teenuse sisu. Seadusest ei nähtu piisavalt selgelt, milliste sisuliste kriteeriumide alusel sekkumised loetellu kantakse ega milliste põhimõtete kohaselt määratakse nende osutamise tingimused. Samas määrab loetellu kuulumine otseselt ära, milliseid sekkumisi on võimalik avalikest vahenditest rahastada ja osutada. Tegemist on küsimustega, mis mõjutavad nii teenuseosutajate ettevõtlusvabadust kui ka isikute ligipääsu avalikult korraldatud teenustele. Seetõttu tuleks vähemalt sekkumiste loetellu kandmise põhikriteeriumid ning osutamise tingimuste peamised alused sätestada seaduses endas, mitte jätta neid täielikult rakendusakti tasandile. RTHS § 13¹¹ lg 3 volitusnorm vajab täiendavat sisustamist, et see vastaks õigusselguse ja volitusnormi määratletuse põhimõttele.
2. **Eelnõu § 1 p 2 (RTHS § 13¹² lg 4)** – sätte kohaselt dokumenteerib teenuseosutaja enda infosüsteemis või muus tema kasutatavas infosüsteemis: 1) isiku üldandmed; 2) isiku heaolu ja tervise seisundit puudutavad andmed, mis on vajalikud varajase abi sekkumise teenuse osutamiseks; 3) varajase abi sekkumise teenuse osutamise ja selle tulemuse hindamise andmed. Sama paragrahvi lõige 5 näeb ette, et varajase abi sekkumise teenuse dokumenteerimise nõuded ja lõikes 4 nimetatud andmete täpse andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sotsiaalministri määruse kavandi lisas nähakse ette varajase abi sekkumise teenuse dokumenteerimise andmekoosseis.

Leiame, et sotsiaalministri määruse kavandi lisa näeb ette väga detailse isikuandmete loetelu. Eelnõu seletuskirja andmekaitsealases mõjuhinnaangus on üldiselt kirjeldatud andmete töötlemise eesmärgid, kuid puudub analüüs, milliseid konkreetseid andmeid ja miks just neid andmeid on vaja teenuse osutamiseks dokumenteerida. Palume selles osas seletuskirja täiendada, sealhulgas seostada andmekategoriad konkreetsete töötlemise eesmärkidega ning hinnata, kas kõik andmed on vajalikud kõikidel juhtudel või sõltuvad konkreetse teenuse osutamise asjaoludest.

Lisaks on sotsiaalministri määruse kavandi lisa pealkiri „Varajase abi sekkumise teenuse dokumenteerimise andmekoosseis“, kuid määruse kavandi lisas on ette nähtud ka varajase abi sekkumise teenuse dokumenteerimise nõuded. Seetõttu palume kaaluda sotsiaalministri

määruse kavandi lisa pealkirjastamist järgmiselt: „Varajase abi sekkumise teenuse dokumenteerimise andmekoosseis ja dokumenteerimise nõuded“.

3. **Eelnõu § 1 p 2 (RTHS § 13¹⁴ lg 1)** – sätte kohaselt korraldab Tervisekassa varajase abi sekkumise teenust. Seaduseelnõu kohaselt töötleb teenuseosutaja andmeid oma süsteemis ning Tervisekassa korraldab ja rahastab teenust. Seletuskirjast tuleneb, et Tervisekassa teeb järelevalvet ning lisaks saab andmeid: „Kui andmeid kasutatakse lisaks rahastamise või aruandluse eesmärgil, peab vastav töötlemine tuginema selgele õiguslikule alusele ning olema piiratud ulatusega, mis on vajalik seaduses ja selle alusel kehtestatud tingimuste täitmiseks.“

Eelnõu ja seletuskirja põhjal jääb seega arusaamatuks, kas Tervisekassa on isikuandmete kaasvastutav töötleja, eraldi vastutav töötleja või volitatud töötleja. Seletuskirjas on viiteid andmete kasutamisele rahastamise ja järelevalve eesmärgil ning Tervisekassa rollile nende funktsioonide täitmisel, kuid ei ole selgelt kirjeldatud, milliseid isikuandmeid Tervisekassa töötleb ega millises rollis ta seda teeb. Isikuandmete vastutav töötleja tuleb kindlaks määrata seaduse tasandil (vt andmekaitseõiguse ja avaliku teabe juhis¹). Palume selles osas eelnõu ja seletuskirja täiendada.

4. **Eelnõu § 1 p 2 (RTHS § 13¹⁴ lg 3)** – säte jätab väga laia kaalutlusruumi ministri määrusele ja Tervisekassale. Kui rahastamine on piiratud ning kõikide soovijatega lepingut ei sõlmita, peaksid põhilised valikukriteeriumid tulenema seadusest, mitte üksnes määrusest. Soovitame kaaluda seaduses minimaalselt sätestada lepingu sõlmimise eeldused, teenuseosutajate hindamise põhimõtted ja pingerea moodustamise või valiku üldised alused.
5. **Eelnõu seletuskiri (lk 14)** – seletuskirja kohaselt nähakse terviseandmete töötlemise õigusliku alusena ette IKÜM artikli 9 lõike 2 punkt a (andmesubjekti nõusolek). Palume täpsustada, kas selline käsitlus on kooskõlas asjaoluga, et andmete töötlemine on teenuse osutamise lahutamatu osa. Samuti palume selgitada, millised on tagajärjed nõusoleku tagasivõtmisel, sealhulgas kas ja millises ulatuses on võimalik teenuse osutamist jätkata. Arvestades, et tegemist on avalikes huvides täidetava ülesandega (IKÜM art 6 lg 1 p e), palume tagada piisava õigusselguse andmete töötlemisel, täpsustades seaduses selgelt andmete adressaadid, edastamise õigusliku aluse ning kas ja millistel tingimustel toimub andmete edastamine, sh automatiseeritult.
6. **Eelnõu seletuskiri (lk 14)** – seletuskirjas on selgitatud, et terviseandmete töötlemise eesmärk on hinnata inimese sobivust varajase abi sekkumiste teenusele, jälgida teenuse kulgu ja mõju ning võimaldada vajaduse korral inimese edasi suunamise üle muule abi- või ravitasandile koos juba kogutud informatsiooniga. Praegu ei ole eelnõus ega seletuskirjas täpsustatud, kellele andmeid edastatakse (nt perearst, eriarstiabi, muu teenus); mis õiguslikul alusel see toimub; kas see toimub automaatselt või eraldi otsusega. Palume täpsustada, millistel juhtudel ja millises ulatuses selline andmete edastamine toimub ning millisel õiguslikul alusel.
7. **Eelnõu seletuskiri (lk 14)** – seletuskiri viitab digitaalse raviteekonna arendusele ja sõelinstrumentide kasutamisele: „Varajase abi sekkumise teenuse osutamisel dokumenteeritavad andmed ei hõlma raviplaane, meditsiinilisi otsuseid ega kliinilisi diagnoose, kuid teenuse vajaduse, sobivuse ja mõju hindamiseks on vajalik kasutada sõel- või hindamisvahendeid.“

Arvestades, et eelnõu raames kasutatakse sõelinstrumente ja digilahendusi, palume hinnata, kas tegemist võib olla IKÜM artikli 4 punktis 4 nimetatud profileerimisega ning kas ja millises ulatuses toimub automatiseeritud otsuste tegemine. Kui jah, palume täpsustada vastav regulatsioon seaduse tasandil, sealhulgas töötlemise eesmärk, ulatus ja andmesubjekti kaitsemeetmed, arvestades IKÜM artikleid 6, 9 ja 22. Kaitsemeetmed võiksid olla näiteks inimliku sekkumise võimalus, isiku õigus esitada oma seisukoht ja vaidlustada hinnang ning profileerimise loogika ja tagajärgede piisav selgitamine.

8. **Sotsiaalministri määruse kavand** – sotsiaalministri määruse kavand nimetab eraldi 15–18-aastastele mõeldud mõõdikud. Arvestades, et rakendusakt hõlmab ka 15–18-aastaseid isikuid, palume täpsustada alaealiste isikuandmete töötlemise erisused, arvestades IKÜM-ist tulenevat laste kõrgendatud kaitse põhimõtet (IKÜM artikkel 8, põhjenduspunktid 38 ja 75).

¹ [Andmekaitseõiguse ja avaliku teabe juhised.pdf](#).

9. **Sotsiaalministri määruse kavandi § 4 lg 1 p 10** – sätte kohaselt säilitatakse teenuse osutamise käigus kogutud andmeid kuni 5 aastat. Isikuandmete säilitamise maksimaalne tähtaeg peab olema sätestatud seaduses (vt ka eelviidatud andmekaitseõiguse ja avaliku teabe juhist). Palume selles osas seaduse eelnõu täiendada ja ka seletuskirjas selgitada, miks ei piisa lühemast tähtajast. Konkreetne õiguslik põhjendus võiks olla iga andmekategooria kohta. Praegu ei ole eristatud eriliigilisi isikuandmeid. Säilitamise tähtaeg võib olla liiga pikk võrreldes teenuse olemusega (ennetamine, mitte ravi).

II. Märkused eelnõu mõju kohta

10. Seletuskirja sisukokkuvõttes on jäänud märkimata info selle kohta, milliste sihtrühmade jaoks halduskoormus eelnõu vastuvõtmisega muutub. Seal kasutatud sõnastus *teenuste korralduse ühtlustamine* jääb samuti ebaselgeks. Halduskoormuse vaatest on olulisim märkida, milliste uute või muutuvate nõuete tõttu see kasvab ning kellele, misjärel tuleb viidata ka neile nõuetele, mida saab tasakaalustamiseks kas vähendada või kaotada ning keda see omakorda mõjutaks. Praegu eelnõus ja seletuskirjas toodu põhjal saab järeldada, et koormus kasvab varajase abi sekkumise teenuseosutajatele, kellel tuleb oma tegevus, dokumenteerimine ja andmevahetus viia kooskõlla uute nõuetega ning vajaduse korral tõendada vastavust kehtestatud tingimustele. Halduskoormus kaasneb lisaks teenuse dokumenteerimise ja rahastamiseks vajalike andmete esitamisega.

Samas ei ole selge, milliste nõuete leevendamise või kaotamise tõttu võiks halduskoormus ning kelle jaoks seejuures väheneda. See, et uued eelnõuga kehtestatavad ühtlustatud nõuded ja aruandlus võiksid pikemas perspektiivis tuua kaasa koormuse vähenemise sihtrühmadele, kes samas uute nõuetega kohanema peavad, ei ole siiski vastavuses halduskoormuse tasakaalustamise põhimõttega, mis eeldab konkreetseid nõuete leevendusi. Näiteks kui senise projektipõhise lähenemise korral on aastast aastasse tulnud esitada uusi rahastustaotlusi, kuid edaspidi piisaks vastava taotluse ühekordsest esitamisest, võiks see kvalifitseeruda halduskoormuse vähenemiseks. Info reegli rakendamise kohta leiab reegli rakendamise juhiseist.² Palume seletuskirja sisukokkuvõtet eelnevast lähtuvalt täiendada.

III. Muud märkused

11. Palume arvestada käesoleva kirja lisas esitatud eelnõu ja seletuskirja failis tehtud märkustega.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta

justiits- ja digiminister

Lisa: 1. 20260714 RTHS EN JDM kk lisa;
2. 20260714 RTHS SK JDM kk lisa.

Johanna Maria Kosk 58847154

johannamaria.kosk@justdigi.ee

Eleri Kästik

Helen Pajumaa-Viitla

Joel Kook

² [Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhiseid](#).